

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 502/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V č. k. 23 Cr 22/2016-239 z 21. apríla 2021 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Bratislava V č. k. 23 Cr 22/2016-239 z 21. apríla 2021 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava V č. k. 23 Cr 22/2016-239 z 21. apríla 2021 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Bratislava V **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti žalovanému domáhala zrušenia rozhodcovského rozsudku vydaného Všeobecným rozhodcovským súdom č. k. 376/OB/3006016 zo 16. septembra 2016. Rozsudkom okresného súdu č. k. 23 Cr 22/2016-182 z 12. októbra 2020 bol rozhodcovský rozsudok zo 16. septembra 2016 zrušený v celom rozsahu (výrok I) a zároveň bol sťažovateľke proti žalovanému priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II).

3. Uznesením okresného súdu č. k. 23 Cr 22/2016-217 z 25. januára 2021 (ďalej len „uznesenie z 25. januára 2021“) vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku v sume 331,50 eur, ako aj z trov právneho zastúpenia v sume 2 870,94 eur. Proti uzneseniu okresného súdu z 25. januára 2021 bola žalovaným 22. februára 2021 podaná sťažnosť, ktorej okresný súd čiastočne vyhovel a napadnutým uznesením uznesenie z 25. januára 2021 zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku v sume 331,50 eur a z trov právneho zastúpenia v sume 976,93 eur.

4. V odôvodnení napadnutého uznesenia okresný súd zdôraznil, že po opätovnom preskúmaní listinných dôkazov, ako aj posúdení dôvodov, ktoré žalovaný uviedol v sťažnosti, dospel k záveru, že sťažnosť je čiastočne dôvodná. Následne v ďalšej časti uviedol špecifikáciu úkonov, ktoré okresný súd po prehodnotení dôvodov sťažnosti ponechal ako odôvodnené a účelne vynaložené.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta, že napadnutým uznesením okresného súdu bola pôvodná suma priznanej náhrady trov konania znížená bez akéhokolvek odôvodnenia. Okresný súd sťažovateľke odňal právo na účinný prostriedok nápravy aj tým, že sa absolútne nezaoberal obsahom sťažnosti. V napadnutom uznesení sa okresný súd obmedzil len na uvedenie zoznamu úkonov právnej služby a na citáciu zákonných ustanovení. V napadnutom uznesení však absentujú skutočnosti, ktoré by preukazovali to, akým spôsobom zákonná sudkyňa dospela k výroku napadnutého uznesenia. Súčasťou napadnutého uznesenia sú len formálne náležitosti, poučenie a zákonnou sudkyňou vložené zákonné ustanovenia. Napadnuté uznesenie okresného súdu je preto nepreskúmateľné, keďže sťažovateľka nevie, čím sa okresný súd riadil pri zmene výroku

pôvodného uznesenia z 25. januára 2021. Nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu preto spôsobila porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

6. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k zníženiu priznanej sumy náhrady trov konania, bolo zároveň porušené aj právo sťažovateľky vlastniť majetok. Majetkom v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny je rozdiel odmeny, o ktorý bol právny zástupca sťažovateľky ukrátený v dôsledku ústavne nekonformného napadnutého uznesenia.

7. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur sťažovateľka odôvodňuje prekvapivosťou napadnutého uznesenia, resp. extrémnou arbitrárnosťou napadnutého uznesenia, v dôsledku čoho okresný súd nesprávne vyčíslil trovy právneho zastúpenia.

8. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 502/2021-23 z 5. októbra 2021 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Na výzvu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 502/2021-26 z 8. októbra 2021 sa k ústavnej sťažnosti vyjadril okresný súd, ktorý v prípise č. k. Spr 3363/2021 z 5. novembra 2021 v znení doplnenia doručeného 16. novembra 2021 v podstatnom k vecnej stránke zdôraznil, že napadnuté uznesenie okresného súdu obsahuje odôvodnenie, ktorým sudca uviedol, za ktoré právne úkony priznal náhradu trov konania s poukazom na ich odôvodnenosť a účelnosť. K sume požadovaného finančného zadosťučinenia zdôraznil, že túto považuje za neprimeranú. Prílohou prípisu okresného súdu bolo vyjadrenie zákonnej sudkyne z 13. októbra 2021, ktorá v podstatnom poukázala na § 251 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorý bol vo veci aplikovaný a na podklade ktorého boli sťažovateľke priznané „*všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré... vznikli v súvislosti s uplatňovaním práva.*“.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Na výzvu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 502/2021-27 z 8. októbra 2021 na prípadné vyjadrenie k ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená zúčastnenej osobe 11. októbra 2021, nebolo do dňa meritórneho prejednania ústavnej sťažnosti reagované.

III.3. Replika sťažovateľky:

11. Sťažovateľke bolo následne 22. novembra 2021 doručené v znení jeho doplnenia vyjadrenie okresného súdu k ústavnej sťažnosti, ku ktorému sťažovateľka zaujala stanovisko v replike z 23. novembra 2021. V podstatnom vo všeobecnosti zdôraznila, že vyjadrenie okresného súdu považuje za nepravdivé a z ústavnoprávneho hľadiska za nesprávne, keďže nevyvracia žiadnym spôsobom jej tvrdenia a súčasne vôbec nereaguje na podstatné tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Sťažovateľka si zároveň uplatnila nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za ďalší úkon právnej služby, a to podanie repliky.

12. Sťažovateľka opakovane (podobne ako v ústavnej sťažnosti) akcentovala, že ani to, že v prejednávanej veci ide o rozhodnutie o sume náhrady trov konania, ktoré nie je rozhodnutím v merite veci, nezavahuje všeobecný súd zodpovednosti podať náležité a odborné odôvodnenie. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa jej názoru nepreskúmateľné, keďže sťažovateľka nevie, na základe čoho okresný súd rozhodoval a čím sa pri zmene výroku uznesenia vydaného vyšším súdnym úradníkom riadil.

13. Sťažovateľka s poukazom na odbornú spisbu a v nej citovanú judikatúru ďalej uviedla, že aj pri rozhodovaní vo veci určenia sumy náhrady trov konania platí potreba rozhodnutie primerane odôvodniť, pričom jeho odôvodnenie je nevyhnutné posudzovať v kontexte celého rozhodnutia (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 142/2014, podobne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 67/2010).

14. V závere sťažovateľka upozornila na skutočnosť, že vyjadrenie zákonnej sudkyne k ústavnej sťažnosti je obdobne ako samotné odôvodnenie napadnutého uznesenia generálne a bez konkrétnej argumentácie. Na podklade uvedeného sťažovateľka upriamila pozornosť na ústavnú sťažnosť, na ktorej odôvodnení k námietkam porušenia práv napadnutým uznesením okresného súdu zotrvala.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľky, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na konanie vedené pod sp. zn. 23 Cr 22/2016, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Podstatnou námietkou sťažovateľka napáda rozhodnutie okresného súdu vydané vo veci určenia sumy náhrady trov konania, ktoré považuje za arbitrárne, keďže sa ním okresný súd len formálne obmedzil na uvedenie zoznamu úkonov právnej služby a citáciu zákonných ustanovení. Napadnutému uzneseniu okresného súdu podľa sťažovateľky chýbajú skutočnosti, ktoré by preukazovali to, akým spôsobom okresný súd dospel k zmene výroku uznesenia okresného súdu z 25. januára 2021, ktorým bolo sťažovateľke ako úspešnej strane v spore vyhovené v plnom rozsahu.

17. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne,

a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

K namietanému porušeniu práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie:

18. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) sa pri rozhodovaní o tom, či civilné konanie ako také vyhovuje požiadavkám spravodlivosti, zaoberá aj tou časťou konania, ktorou všeobecný súd rozhoduje vo veci náhrady trov konania, a preto právo na spravodlivé rozhodovanie o trovách konania patrí *ratione materiae* do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie (k tomu pozri *Stankiewicz v. Poľsko*, č. 46917/99, rozsudok zo 6. 4. 2006, § 60).

19. Rešpektujúc ESLP, ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj čl. 36 ods. 1 listiny), je aj právo na náležité súdne odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

20. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že toto ustanovenie dohovoru zaväzuje súd uviesť dôvody svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. S prihliadnutím na uvedené je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdoch, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, so zvyklosťami, s právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci *Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko* z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, § 29). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdení stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého pojednania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie ESLP vo veci *Z. a E. v. Rakúsko* z 13. 10. 1986, sťažnosť č. 10153/82).

21. V neposlednom rade je pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

22. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci bolo napadnuté uznesenie okresného súdu vydané na podklade sťažnosti žalovaného, ktorú podal proti uzneseniu z 25. januára 2021, ktorým bola sťažovateľke ako úspešnej strane v spore na podklade ňou predloženého vyčíslenia náhrady trov konania z 10. novembra 2020 priznaná suma náhrady trov konania v ňou požadovanej sume (bod 5 uznesenia okresného súdu z 25. januára 2021).

23. Sťažnosť (podaná v konkrétnej veci žalovaným) je potrebné považovať za riadny prostriedok procesnej obrany, a tým za efektívny prostriedok procesnej nápravy špecifikovaných uznesení, ako aj účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru (porovnaj ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, s. 869 a nasl., obdobne I. ÚS 63/2019). Osobitnou náležitosťou sťažnosti je uvedenie dôvodov, pre ktoré sa uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom nepovažuje za správne, pričom je nevyhnutné rovnako uviesť aj to, akých chýb sa v napádanom rozhodnutí či v postupe vyšší súdny úradník dopustil, a tieto chyby aj náležitým spôsobom konkretizovať (§ 243 CSP, k tomu pozri aj už citovaný komentár k Civilnému sporovému poriadku, s. 879 – 882).

24. V sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 25. januára 2021 doručenej okresnému súdu 22. februára 2021 žalovaný namietal, že citovaným rozhodnutím sú priznané sčasti „*neúčelne a neodôvodnene vynaložené výdavky za porady právneho zástupcu so žalobcom a za písomné podanie*“, pričom na podporu svojho záveru predložil príslušnú argumentáciu a na jej podklade v závere navrhol v sťažnostnom petite zmenu rozhodnutia vydaného vyšším súdnym úradníkom v časti priznanej náhrady trov právneho zastúpenia a požadoval priznanie náhrady v sume 468,76 eur.

25. Sťažovateľka k námietke nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia v podstatnom akcentuje absenciu akýchkoľvek skutočností, ktoré by preukazovali to, akým spôsobom okresný súd v konaní o sťažnosti dospel k výroku napadnutého uznesenia. Námietka nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu je podľa názoru ústavného súdu dôvodná.

26. Napadnutým uznesením okresného súdu bolo sťažnosti žalovaného čiastočne vyhovené, a teda rozhodnuté čiastočne v neprospech sťažovateľky. Súčasťou napadnutého uznesenia sú (výlučne) stručný opis skutkového stavu, citácie relevantných zákonných ustanovení vo veci aplikovaných a konštatovanie záveru o čiastočnej dôvodnosti sťažnosti žalovaného, na podklade ktorých následne okresný súd uviedol zoznam úkonov, ktoré ponechal ako odôvodnené a účelne vynaložené. Chýba v ňom však uvedenie konkrétnych dôvodov, ktoré okresný súd v rámci sťažnostného konania viedli k záveru o čiastočnej dôvodnosti a čiastočnej nedôvodnosti žalovaným podanej sťažnosti. Za preskúmateľné pritom nemožno považovať rozhodnutie o sťažnosti, ktorým všeobecný súd stroho uvedie, že dôvody sťažnosti preskúmal, vo svojom rozhodnutí však k samotnému posúdeniu dôvodov žiadnu argumentáciu neuvedie. Pokiaľ zákonná úprava vo vzťahu k tomu, kto podáva sťažnosť, lipne na požiadavke náležitého konkretizovania chýb, ktorých sa dopustil pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania vyšší súdny úradník, potom je pre ústavnú udržateľnosť rozhodnutia o takejto sťažnosti nevyhnutné, aby sa všeobecný súd s konkrétnou argumentáciou sťažovateľa náležitým spôsobom aj vysporiadal. Táto požiadavka platí nielen vo vzťahu k samotnému sťažovateľovi v konaní pred všeobecným súdom, ale aj vo vzťahu k druhej strane v konaní, zvlášť za situácie, ak všeobecný súd na podklade sťažnosti rozhodne

(hoci aj len čiastočne) v neprospech tejto strany. Napokon nemožno obchádzať ani skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov strán v konaní.

27. Absencia riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vo vzťahu k argumentácii prezentovanej žalovaným v sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu z 25. januára 2021 bráni preskúmať to, akými úvahami sa okresný súd riadil pri rozhodovaní o dôvodnosti a účelnosti vynaložených výdavkov v príslušnom konaní pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania a aké skutočnosti považoval za rozhodujúce pre svoj záver o čiastočnej dôvodnosti a čiastočnej nedôvodnosti žalovaným podanej sťažnosti. Uvedené má za následok, že napadnuté uznesenie okresného súdu je treba kvalifikovať ako nepreskúmateľné, a tým aj arbitrárne. Ak sa totiž všeobecný súd nevysporiada aspoň stručne s argumentmi uvádzanými v sťažnosti, potom jeho rozhodnutie vykazuje znaky svojvôle bez opory v zákone.

28. S prihliadnutím na skutočnosti uvádzané predovšetkým v bodoch 25 až 27 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu je nepreskúmateľné pre absenciu argumentov, ktoré viedli okresný súd na podklade sťažnosti žalovaného k zmene rozhodnutia vydaného vyšším súdnym úradníkom vo veci určenia sumy náhrady trov konania. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

29. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým uznesením okresného súdu boli porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (§ 133 ods. 2 prvá veta zákona o ústavnom súde), rozhodol zároveň aj o zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu v celom rozsahu na ďalšie konanie tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu [§ 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

30. V súlade s § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde je okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie povinný ju znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

31. Nad rámec už uvedeného ústavný súd považoval za nevyhnutné upriamiť pozornosť aj na to, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany (napr. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04). O uplatňovaní princípu kontradiktórnosti a s ním spojeného princípu rovnosti zbraní aj v konaní o sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu o sume náhrady trov konania vydanému vyšším súdnym úradníkom ústavný súd nemá pochybnosti (k tomu pozri predovšetkým nález č. k. IV. ÚS 271/2021 z 13. júla 2021 a v tomto rozhodnutí citovanú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a judikatúru EŠLP, obdobne aj III. ÚS 220/2018 a IV. ÚS 16/2021).

32. Z vyžiadaného spisu vzťahujúceho sa na konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 23 Cr 22/2016 (ani zo samotného napadnutého uznesenia okresného súdu), ktorý si ústavný súd zapožičal, pritom nevyplýva zaslanie sťažnosti žalovaného v konaní o určenie sumy náhrady trov konania okresným súdom na vyjadrenie sťažovateľke (žalobkyni). Uvedené procesné pochybenie pritom samo osebe s prihliadnutím na už zmieňovanú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, ako aj ESLP predstavuje porušenie princípu kontradiktórnosti a s ním spätého princípu rovnosti zbraní s následkom na právne postavenie dotknutej strany v konaní.

33. Viazanosť ústavného súdu rozsahom (kvantitatívna stránka) a dôvodmi (kvalitatívna stránka daná opísaním konkrétnych skutkových a právnych dôvodov) návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde), ktorá je smerodajná pre vymedzenie predmetu ústavného prieskumu (s výnimkou konania o súlade právnych predpisov – § 89 a § 131a zákona o ústavnom súde) pri súčasnej absencii námietky porušenia kontradiktórnosti predmetného konania z dôvodu nedoručenia sťažnosti žalovaného na vyjadrenie sťažovateľke, bráni ústavnému súdu v súlade so zásadou *iudex ne eat ultra petita partium* sa týmto zisteným procesným nedostatkom okresného súdu v konaní o tejto ústavnej sťažnosti zaoberať a prípadne z neho vyvodzovať právne dôsledky.

34. Zistené skutočnosti spôsobilé viesť k záveru o procesnom pochybení majúcom za následok porušenie základného práva či slobody však ani za už popísaného stavu ústavnému súdu nebránia, aby na tieto vo svojom rozhodnutí preventívne poukázal, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosť, že vec sa vydaním tohto nálezu vracia do stavu opätovného rozhodovania o sťažnosti žalovaného.

K namietanému porušeniu práv vlastníť majetok a na pokojné užívanie majetku:

35. Pretože ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a jej právo na spravodlivé súdne konanie, ktoré zároveň zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa okresný súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv strany v spore pred ochranou v konaní pred ústavným súdom, t. j. zásadu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov (bod 4 výroku tohto nálezu)

V.

Primerané finančné zadost'účinenie

36. Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

37. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 302/2010). V danom prípade ústavný súd z hľadiska ústavnej ochrany považoval za dostatočné vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv garantovaných ústavou, listinou a dohovorom, ako aj zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu v spojení s vrátením veci na ďalšie konanie okresnému súdu, a preto požiadavke sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

38. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur.

39. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

40. Úkony právnej služby vypracovania právneho rozboru veci a následnej porady „*pre potrebu schválenia finálnej verzie ústavnej sťažnosti*“, vo vzťahu ku ktorým sťažovateľka (nad rámec úkonov prevzatia a prípravy zastúpenia a písomného podania ústavnej sťažnosti) požaduje náhradu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd nepovažoval za dôvodne a účelne vynaložené vo vzťahu k predmetu ústavného prieskumu. Predmetom ústavného prieskumu je totiž s prihliadnutím na argumentáciu sťažovateľky výlučne rozhodovanie vo veci porušenia práv, ku ktorému malo dôjsť z dôvodu absencie akéhokoľvek odôvodnenia napádaného rozhodnutia spôsobujúcej jeho nepreskúmateľnosť. V konkrétnych okolnostiach išlo o vec, ktorá nenapĺňa *prima facie* definíciu zložitejšej veci, ktorej komplikovanosť by bolo možné z hľadiska namietaného porušenia základných práv a slobôd odôvodniť skutkovou náročnosťou či právnym posúdením, ktoré dosiaľ nepatrí do stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu či ESLP, prípadne nevyhnutnosťou posúdenia ústavnej udržateľnosti vecnej argumentácie všeobecného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd návrhu sťažovateľky na priznanie náhrady za predmetné úkony právnej služby nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

41. Ústavný súd nepriznal náhradu trov konania ani za úkon právnej služby – repliku, keďže sťažovateľka v nej neuviedla žiadne nové skutočnosti odôvodňujúce porušenie ňou označených práv, ale v podstatnom len poukázala na všeobecnosť vyjadrenia okresného súdu, ktorý sa v konkrétnostiach ňou prezentovanými argumentmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti vôbec nezaobrá. Vzhľadom na uvedené ústavný súd návrhu na priznanie náhrady trov konania za predmetný úkon právnej pomoci rovnako nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

42. Náhradu trov konania ústavný súd priznal za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky.

43. Pri výpočte sumy náhrady trov konania v predmetnom konaní ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma priznanej náhrady trov konania po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty (právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty) tak predstavuje sumu 460,90 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

Košiciach 14. decembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu